

Kokkolan kaupungin kunnallisen kansakoulun ja peruskoulun merkkivuosi 2024

Opetus- ja kasvatustalautakunta 21.05.2024 § 49
427/00.01.01.04/2024

Valmistelijat

sivistysjohtaja Terho Taarna ja ruotsinkielisten opetuspalvelujen johtaja Ronnie Djupsund

Kokkolan kaupunki on perinteikäs koulukaupunki ja ensimmäinen koulumme pedagogio eli ala-alkeiskoulu aloitti toimintansa kaupungin perustamisen 1620 jälkeen. Varhaisin koulun olemassaolosta kertova tieto on vuodelta 1634, jolloin kaupunkilaiset anoivat hallitukselta ylläpitoa koulumestarille. Pedagogion rakennus on vuodelta 1696. Sen opetuksen ylläpitäjänä oli kaupunkiseurakunta. Kirkko nimittäin vastasi kansanopetuksesta aina vuoteen 1866 asti.

Kokkolan kaupungin kunnallisen kansakoulun alempi kansakoulu aloitti toimintansa syksyllä 1872, mutta kesti vuoteen 1874 ennen kuin alempi ja ylempi kansakoulu tytöille ja pojille toimi täydessä laajuudessaan. Syynä oli yksinkertaisesti se, että Kokkolaan ei saatu tarpeeksi opettajia. Ensimmäinen kunnallisen kansakoulun opettaja oli Amelie Häggström ja hänellä oli 59 oppilasta. Koulun toiminta alkoi ns. Kivikoulussa eli nykyisessä museokorttelissa sijaitsevassa näyttelyhallissa, pedagogion vieressä.

Kun 1920-luvulla valmistauduttiin Gamla Karleby svenska folkskolan 50-vuotisjuhliin, niin silloin määriteltiin, että kunnallisen kansakoulun aloitusvuosi on 1874 ja 50-vuotisjuhlats pidettiin vuonna 1924. Samalla perusteella pidettiin myös Kokkolan (Gamlakarleby) kansakoulujen 100-vuotisjuhlats toukokuussa 1974. Saman vuoden syksynä Kokkolassa siirryttiin peruskoulujärjestelmään, joten siitä tulee kuluneeksi tänä vuonna 50 vuotta.

Sivistyskeskus on valmistellut merkkivuoden viettämistä siten, että 9.9.2024 järjestetään peruskoulun historiaa ja tulevaisuutta käsittelevä juhlaseminaari sekä Donnerska skolanin ja Karleby svenska gymnasiumin rakennuksen peruskorjauksen ja laajennuksen vihkiäisiä. Lisäksi jokaisessa peruskoulussa juhlistetaan syksyllä merkkivuotta koulujen omien suunnitelmien mukaisesti.

Aiempina juhluvuosina 1924 ja 1974 kaupunki on julkaissut kouluhistoriikkeja, joissa on kerrottu verrattain suppeasti kansakoulun vaiheista:

- Kulenius. M.E. 1924. Gamla Karleby svenska folkskola: minnesskrift i anledning av skolans 50-åriga tillvaro. Gamla Karleby: Österbottningens Tryckeri.

- Jungner, Y. & Timonen, A. 1974. Kokkolan kaupungin kansakoulut 1874–1974. Gamlakarleby stads folkskolor. Kokkola: Kokkolan kaupungin juhlakomitea. Gamlakarleby: Gamlakarleby stads festkommittén. Moniste.

Näitä julkaisuja on tätä nykyä jäljellä vain muutamia painettuja kappaleita ja siksi merkkivuoden aikana on tarkoitus julkaista nämä teokset uudelleen digitaalisessa muodossa, jotta ne ovat kouluhistoriasta kiinnostuneiden ja tutkijoiden helpommin saatavilla.

Lisäksi Kokkolan kaupungin kansa- ja peruskoulujen sekä koulutoimen historiasta on tarkoitus valmistella ja julkaista uusi teos, joka olisi mahdollista julkaista vuonna 2025. Teoksen työnimi on: Kokkolan kaupungin kansakoulut ja peruskoulut ennen ja nyt. Kaikille yhteisen koulun vaiheet Kokkolassa 1874–2024 ja sen sisällöstä on tehty alustava suunnitelma.

Teoksen jatkovalmistelua varten on tarkoitus koota sivistysjohtajan nimeämä työryhmä, johon tulisi sekä kaupungin viranhaltijoita, että muita kouluhistorian asiantuntijoita. K.H.Renlundin museo on mukana yhteistyössä antaen asiantuntija-apua ja kuva-arkistonsa käyttöön.

Tavoitteena on sekä sisällöltään mielenkiintoinen että ulkoasultaan edustava teos, jota jaetaan kouluille kouluhistorian lähdeaineistoksi ja jota voidaan hyödyntää myös sivistystoimen lahjakirjana. Tarkoitus on tuottaa vuoden 2024 aikana noin 100 sivun mittainen käsikirjoitus, jonka lisäksi teokseen suunnitellaan asianmukainen kuvitus. Teoksen taittamien, ulkoasun suunnittelu ja julkaisu tapahtuisi vuoden 2025 puolella. Teos on tarkoitus julkaista sekä digitaalisessa muodossa että painettuna kirjana. Julkaisemiseen haetaan apurahaa sekä tarvittaessa varaudutaan myös vuoden 2025 talousarviossa.

Sivistysjohtaja

Lautakunta päättää

- 1 merkitä tiedoksi kansakoulun ja peruskoulun merkkivuoden tapahtumat ja vanhojen kouluhistoriikkien uudelleen julkaisun digitaalisessa muodossa
- 2 valtuuttaa sivistysjohtajan nimeämää kaupungin viranhaltijoista ja muista asiantuntijoista koostuvan kouluhistoriateosta valmistelevan työryhmän
- 3 valita lautakunnan edustajan kouluhistoriateosta valmistelevaan työryhmään.

Päätös

Lautakunta päätti

- 1 merkitä tiedoksi kansakoulun ja peruskoulun merkkivuoden tapahtumat ja vanhojen kouluhistoriikkien uudelleen julkaisun digitaalisessa muodossa

- 2 valtuuttaa sivistysjohtajan nimeämään kaupungin viranhaltijoista ja muista asiantuntijoista koostuvan kouluhistoriateosta valmistelevan työryhmän
- 3 valitsi lautakunnan edustajaksi Marjaana Leivon kouluhistoriateosta valmistelevaan työryhmään.